

Bestuurlijke afspraken over de doorstroom migratie tussen de Vereniging Nederlandse Gemeenten, het Veiligheidsberaad, het Interprovinciaal Overleg en het Rijk

Datum: 26 augustus 2022

Inleiding

- Op dit moment is er sprake van een onhoudbare situatie in de migratieketen, met name in Ter Apel. De instroom kan op dit moment niet worden opgevangen in Ter Apel en er zijn onvoldoende (crisisnood)opvangplekken om mensen onder te brengen. Acute maatregelen in de gehele keten zijn nodig om tot verlichting te komen.
- Deze benodigde inzet op korte termijn laat onverlet dat er meer nodig is om uit de crisis te komen en te blijven. Aan de Tweede Kamer is op 1 juli 2022 gecommuniceerd dat COA aan het einde van 2022 51.000 plekken nodig heeft om voldoende opvang te kunnen bieden. Het bieden van perspectief tot en na 1 oktober 2022 is noodzakelijk om eerste stappen te zetten richting een stabiel, wendbaar en duurzaam stelsel van asielopvang.
- Deze bestuurlijke afspraken bieden oplossingen voor de acute problematiek, de vraagstukken om op korte termijn gezamenlijk uit de crisis te komen en ook uit de crisis te blijven. Dit samenhangend pakket vraagt een gezamenlijke aanpak van alle overheden en hun uitvoeringsorganisaties op basis van vertrouwen, wederzijds respect en erkenning van elkaars rol. Alle partners communiceren op eenduidige wijze over deze afspraken. Hierover vindt nadere gezamenlijke afstemming plaats.

Deel I – Acut (nu)

1. De actuele situatie in Ter Apel (gemeente Westerwolde) vraagt om een directe noodoplossing. Er wordt door het lokaal gezag een veiligheidsrisicogebied afgekondigd rondom de COA-locatie in Ter Apel in principe tot 1 oktober 2022. Dit betekent dat de politie en BOA's meer mogelijkheden/bevoegdheden hebben om preventief te fouilleren en is cameratoezicht mogelijk. Daar zou een noodverordening bij kunnen komen voor heel Ter Apel/Westerwolde, waarbij alleen mensen in het hele gebied mogen komen voor opvang of registratie. Het wordt een breed gebied omdat anders het probleem zich verplaatst naar het dorp. Bij het aanmeldcentrum in Ter Apel worden mensen die voor de poort verblijven duidelijkheid geboden over hun identificatie- en registratieafspraken bij de politie en wanneer zij zich hiervoor kunnen melden in Ter Apel. Aan deze mensen wordt vervolgens onderdak geboden in een noodopvanglocatie in een nabije gemeente, van waar uit asielzoekers gecontroleerd naar Ter Apel kunnen komen. Randvoorwaardelijk hiervoor is wel dat er een noodopvanglocatie is. Alle inzet is er op gericht dit vanaf volgende week functioneel te hebben.

Deel II – Uit de crisis blijven (op lange termijn)

1. Er wordt versneld uitvoering gegeven aan de Uitvoeringsagenda Flexibilisering Asielketen inclusief uitbreiding van duurzame (kleinschalige) (nood)opvanglocaties aan de hand van de vastgestelde verdeelsleutel en vier gemeenschappelijke vreemdelingenlocaties. Een plan hiertoe is uiterlijk op 1 oktober 2022 gereed.
2. We komen tot een samenhangend pakket op het gebied van flexwoningen, collectieve voorzieningen, tussenvoorzieningen, transformatie en estafettewoningen. Flexibele opvang en flexibele woonvormen worden niet alleen uitgevoerd in pilots, maar zetten we structureel in. Met het samenhangende pakket wordt beoogd dat er tot en met eind 2024 37.500 flexwoningen e.d. beschikbaar komen, conform de (door de crisis opgehoogde) doelstellingen uit het Programma Woningbouw. De door het Planbureau voor de Leefomgeving bevonden knelpunten voor het versnellen van de bouw van tijdelijke huisvesting worden geadresseerd.
3. Gemeenten en provincies geven extra prioriteit aan het versneld beschikbaar stellen van locaties en het gereedmaken voor bebouwing daarvan.
4. Het Rijk biedt ondersteuning met de Taskforce versnelling tijdelijke huisvesting, en heeft reeds € 100 miljoen aan middelen ter beschikking gesteld voor het verkleinen van onrendabele toppen.
5. In aanvulling op het voorgaande werkt het Rijk aan een garantstelling waarmee de financiële risico's van met name projecten met verplaatsbare flexwoningen kunnen worden gemitigeerd. De regeling wordt in de komende periode nader uitgewerkt in samenwerking met gemeenten, provincies en woningcorporaties. Om tempo te maken start het Rijksvastgoedbedrijf vooruitlopend hierop de aanbesteding van 2000 flex-eenheden.
6. Het lopende overleg over de Landelijke Vreemdelingenvoorzieningen (LVV) wordt voortgezet.

7. We zetten in op en investeren in (arbeids)participatie en integratie. Het rijk stelt hiervoor voldoende middelen ter beschikking.
8. Het Rijk stelt structureel voldoende financiële middelen beschikbaar voor gemeenten om alle taken op het gebied van opvang, huisvesting en integratie uit te kunnen voeren. Voor de financiering van de gemeentelijke taken is een aantal randvoorwaarden van belang:
 1. Financiering extra kosten gemeentelijke zorgtaken is structureel op orde.
 2. Financiering vindt plaats via het Gemeentefonds, tenzij gemeenten anders verzoeken.
 3. De Wi2021 moet uitvoerbaar en betaalbaar zijn. Gemeenten worden in staat gesteld alle inburgeraars passende ondersteuning te bieden en ontvangen daarvoor passende middelen. De middelen voor inburgering blijven bestaan uit een deel uitvoeringskosten (gemeentefonds) en een deel voor kosten inburgeringsvoorzieningen (SPUK).
 4. De middelen voor uitvoeringskosten worden in de jaren 2022, 2023 en 2024 opgehoogd vanwege hogere aantallen inburgeraars. We monitoren de uitgaven en bezien wat er verder nodig is om fluctuaties in het aantal inburgeraars op te vangen, we kijken daarbij naar het betaalbaarheidsonderzoek inburgering (volume en prijs), zoals eerder is afgesproken.
 5. Om de onderwijsroute voor alle inburgeraars mogelijk te maken wordt het bedrag voor de inburgeringsvoorzieningen (SPUK) in 2023 opgehoogd voor de jaren 2023 en 2024. Ook hier monitoren we de uitgaven.
 6. Uitgangspunt is en blijft dat gemeenten passende financiering ontvangen voor de uitvoering van de Wi2021, dus dat eventuele hogere kosten leiden tot een bijstelling van het budget.
 7. Concreet zal het budget voor de inburgering in 2022, 2023 en 2024 in ieder geval worden opgehoogd met respectievelijk 20, 40 en 30 miljoen euro.
9. Geleidelijk opbouwende structurele toevoeging van € 83 miljoen in de brede doeluitkering rampenbestrijding (BDUR) vanaf 2023.

Deel III – Uit de crisis komen (op korte termijn)

1. Veiligheidsregio's spannen zich maximaal in voor het realiseren van 225 aanvullende plekken crisisnoodopvang (CNO) per regio. Bovenop deze reeds afgesproken CNO-plaatsen worden er nogmaals 225 CNO-plaatsen per veiligheidsregio gerealiseerd. Dit onder de volgende zes voorwaarden:
 1. De afspraak over de inzet van Rijksambtenaren in de CNO vervalt.
 2. Het Rijk zet de aanbesteding voor personeel in ten behoeve van regio's die hier een beroep op doen. Alle kosten voor personeel die veiligheidsregio's zelf inhuren voor CNO en de organisatie (inclusief inzet medewerkers gemeenten als dit niet hun normale werk betreft dan wel veiligheidsregio's ze inlenen) hieromtrent worden vergoed, inclusief langdurige financiële verplichtingen die hierdoor ontstaan.
 3. De lopende afspraken over vervoer blijven in stand.
 4. Medische zorg moet voldoende beschikbaar zijn. De extra kosten die GGD-en maken worden door COA vergoed. Waar nodig worden hierover met GGD GHOR NL nadere afspraken gemaakt.
 5. Het is vooralsnog niet waarschijnlijk dat asielzoekers in de CNO voor hogere gemeentelijke zorgkosten (zoals bijv. publieke gezondheid, Jgz, jeugdzorg, ondersteuning Wmo) zorgen. Dit houden we wel in de gaten. Mocht hier sprake van zijn dan geldt de algemene afspraak dat gemeenten door CNO er niet bij in mogen schieten en gaan we hierover het gesprek aan.
 6. We maken gezamenlijk een plan om de wachtlijsten in de PTSD-zorg versneld aan te pakken bijv. ook door behandelaars uit het land van herkomst –die vanuit cultuur/taal/achtergrond adequaat kunnen behandelen –te werven en in te zetten.
2. Veiligheidsregio's zijn bereid de CNO voorbij 1 oktober open te houden onder de volgende vier voorwaarden:
 1. Het Rijk komt voor 1 oktober 2022 met een politieke keuze (visie) op en uitvoeringsplannen voor de instroom, doorstroom en uitstroom in de asielketen, inclusief de middelen. Dit moet voorkomen dat we nogmaals in een dergelijke crisis geraken. Hierin moet ook kraakhelder worden gemaakt hoe we ervoor zorgen dat de doelgroep die niet mag blijven ook daadwerkelijk en zo snel mogelijk vertrekt. Dit laatste is ook van groot belang voor het draagvlak uit de samenleving. Daarbij wordt ook gekeken naar hoe met het onderscheid kansrijke/kansarme asielaanvragen sneller tot een beslissing kan worden gekomen.

2. Het Rijk zorgt voor een realistische, structurele (meerjarige) begroting van COA en IND (inclusief registratie en identificatie) die niet afhankelijk is van de instroom. Hierbij hoort ook het ophogen van de personele capaciteit van zowel COA als IND. Het kabinet heeft hier via het regeerakkoord reeds 100 miljoen beschikbaar gesteld voor de IND en 100 miljoen voor het COA.
3. Het Rijk brengt uiterlijk 1 oktober 2022 spoedwetgeving in consultatie (beoogde inwerkingtreding: 1 januari 2023) die een wettelijke taak creëert voor gemeenten om asielopvang te realiseren. Daarbij wordt expliciet ook de taak en rol van de provincies (waaronder die van de PRT) nader uitgewerkt en opgenomen. Over de invulling van deze rol worden nadere afspraken gemaakt.¹
4. Uiterlijk 1 oktober 2022 is er een transitieplan opgesteld door het Rijk over de afbouw van de CNO, waarbij deze afbouw in principe op 1 januari 2023 is afgerond. Dit transitieplan voorziet ook in het antwoord op de vraag aan wie de CNO wordt overgedragen.
3. Het Rijk spant zich maximaal in om de particuliere opvang voor Oekraïners zoveel mogelijk te benutten.
4. Opvangplekken voor Oekraïense ontheemden, asielzoekers en statushouders kunnen flexibel worden ingezet. Het Rijk spant zich in om de opvang van Oekraïners en regulier uit te ruilen zonder dat de financiële regelingen dit tegenwerken of dat het leidt tot verhoogde administratieve lasten.
5. Het Rijk spant zich in het voor gemeenten zo makkelijk mogelijk te maken om de taken CNO en huisvesting van statushouders onderling uit te ruilen. Daarnaast moet uitwisseling tussen opvang asielzoekers en huisvesting statushouders mogelijk zijn. Waar dit nu mogelijk is wordt dit zoveel als mogelijk gedaan binnen de eigen provincie. Daarnaast wordt dit mogelijk gemaakt in de spoedwetgeving die uiterlijk 1 oktober 2022 in consultatie gaat.
6. Het Rijk stimuleert provincies mee te werken aan het oplossen van RO-kwesties en om gemeenten aan te spreken die achterblijven bij hun aandeel in het oplossen van deze crisis. Hierover worden voor 1 oktober 2022 nadere afspraken gemaakt tussen het Rijk en de provincie.
7. We pakken gezamenlijk zo snel mogelijk noodzakelijke randvoorwaarden in de uitvoering op, en knelpunten in de uitvoering aan. Dit onder de volgende zes voorwaarden:
 1. Het Rijk accepteert dat gemeenten locaties gebruiken die niet voldoen aan de normale standaarden (minimale voorwaarde: wel veilig en hygiënisch).
 2. We maken een overzicht van waar het helpt om centrale afspraken te maken en waar het specifiek regionaal/lokaal beter is.
 3. We maken afspraken met landelijke maatschappelijke organisaties die onderdelen kunnen verzorgen van de opvang variërend van: sport, religieuze organisaties, onderwijs, vrijwilligersorganisaties, jongerenorganisaties en ouderenbonden (sociale infrastructuur).
 4. We werken toe naar een integrale programmatische ondersteuningsstructuur met 1 loket, centrale regie en onder leiding van een (programma)directeur. De Landelijke Regie Tafel Asiel en Integratie (LRT) blijft het bestuurlijk gremium. Bij de Provinciale Regionale Regietafels (PRT) wordt de uitvoering van afspraken regionaal besproken.
 5. Uiterlijk 1 oktober 2022 is sprake van een vereenvoudigde overleg en besluitvormingsstructuur waarbij zo min mogelijk aparte overleggen zijn over Oekraïne en asiel.
 6. Uiterlijk 1 oktober 2022 is sprake van één telefonische helpdesk – via de integrale ondersteuningsstructuur – voor veiligheidsregio's en gemeenten voor vragen aan en adviezen van COA, IND, VluchtelingenWerk Nederland en AVIM.
8. Er is vanuit het Rijk een project gestart om de dossieropbouw van overlastgevers te realiseren in het kader van de bestuursrechtelijke en strafrechtelijke aanpak. Ook realiseert het Rijk één of meer procesbeschikbaarheidslocatie. Gemeenten spannen zich om deze locaties beschikbaar te stellen. Hiervoor wordt € 15 miljoen structureel vrijgemaakt.

¹ Daarbij is ook van toepassing hetgeen bepaald in het artikel 2 onderzoek Financiële Verhoudingswet.

9. Het Rijk zorgt voor structurele financiële zekerheden bij het versneld uitstromen van statushouders en het binnen 72 uur beoordelen van businesscases van gemeenten die hieraan bijdragen inclusief snelle afhandeling na positieve beoordeling.
10. Het Rijk verschaft op 1 september 2022 duidelijkheid over de middelen van 2023 en verder (structurele afspraak) voor de opvang van alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV's). Er wordt een structurele financiering vanaf 2023 van € 40 miljoen gerealiseerd.
11. Om verdere belasting van de asielketen te voorkomen, komt het Rijk op 1 oktober 2022 met een plan voor de Oekraïense derdelanders die voor 19 juli 2022 in het BRP zijn ingeschreven en tot en met 4 maart 2023 onder de Regeling Tijdelijke Bescherming vallen.
12. Er verblijven momenteel bijna 16.000 vergunninghouders in de asielopvang, wachtend op huisvesting in gemeenten. Een snelle uitstroom van deze vergunninghouders helpt bij het verlichten van de druk op asielopvang en stelt hen in staat te beginnen met integreren en participeren in de Nederlandse samenleving. Daarom is het volgende afgesproken ten aanzien van de taakstelling:
 1. Om uit de crisis te blijven is een stabiele en voorspelbare taakstelling en uitstroom van vergunninghouders nodig. Hiervoor wordt door de LRT een maatregelenpakket uitgewerkt dat uiterlijk in de LRT van december 2022 voorligt. Daarbij wordt in elk geval gekeken naar sterkere verbindingen in de keten, van COA tot corporatie. De PRT's zullen hierin een actieve regisserende rol hebben.
 2. De taakstelling voor de tweede helft van 2022 blijft de in het voorjaar vastgestelde 13.500 te huisvesten vergunninghouders. Deze taakstelling blijkt in de praktijk te laag. De taakstelling voor de eerste helft van 2023 wordt fors hoger, naar verwachting tussen de 20.400 en 23.900. De totale taakstelling tussen 1 juli 2022 en 1 juli 2023 komt daarmee uit op 33.900-37.400 (exclusief achterstanden van circa 1.800).
 3. Het is van belang om een zo groot mogelijk deel van de taakstelling van 2023 al in 2022 te realiseren, zodat er minder opvangplekken nodig zijn. Hier zetten we (rijk en gemeenten) gezamenlijk op in met ondersteuningsinstrumentarium op het gebied van huisvesting, communicatie en monitoring.
 4. Gemeenten huisvesten in de tweede helft van 2022 in ieder geval 15.300 statushouders (= taakstelling plus achterstand) en streven ernaar meer dan 20.000 statushouders te huisvesten, dit is inclusief de reeds afgesproken, maar nog niet gerealiseerde versnelling van 7500.
 5. De opgave wordt verdeeld over gemeenten conform de taakstellingsystematiek in de Huisvestingswet 2014, waarbij reeds behaalde resultaten per gemeente worden verdisconteerd. Gemeenten stellen plannen op om deze opgave te halen en stemmen die af aan de provinciale regietafels. Gemeenten kunnen daarvoor woningen toewijzen uit de bestaande woningvoorraad, huisvesten in tussenvoorzieningen of andere tijdelijke voorzieningen of nieuwe flexwoningen realiseren. Op de voortgang van de uitvoering van deze afspraak wordt via de PRT regie gevoerd en gemonitord. Teneinde de provincies in staat te stellen haar rol te vervullen worden voor de laatste maanden van 2022 0,8 miljoen en in 2023 2,4 miljoen vrijgemaakt.
13. Alle kosten voor het realiseren, in bedrijf houden en opheffen van de CNO en de inhuur van personeel, beveiliging, etc. worden volledig vergoed aan veiligheidsregio's en gemeenten.
14. Een incidenteel voorschot van € 100 miljoen voor veiligheidsregio's en gemeenten ten behoeve van bekostiging van CNO en de recent al gemaakte kosten in dit kader en voor initiatieven die bijdragen aan de versnelling in het plaatsen van statushouders, wordt door het Rijk beschikbaar gesteld.²
15. Uiterlijk 1 september 2022 hebben we een gezamenlijke communicatie voor de maatregelen die worden genomen om uit de asielcrisis te komen. Alle partners communiceren op eenduidige wijze over de opgaven en gezamenlijke aanpak.

² Dit is een voorschot op bestaande middelen en derhalve niet opgenomen in de financiële tabel.

Tabel financiële middelen (in miljoenen)

	2022	2023	2024	2025	2026
BDUR		46	57	73	83 (str)
Huisvestingspakket ³	98,5	17,9	17,9	17,9	15,7
Centrale inkooporder flexwoningen ⁴	95	140,3	-	-	-
Ontvangsten verkoop flexwoningen	-	-140,3	- 95	-	-
Opvang AMV 18+		40	40	40	40 (str)
Project overlastgevers		15	15	15	15 (str)
Inburgering	20	40	30	-	-
Provinciale Regie Tafel (PRT)	0,8	2,4	-	-	-
Totaal begroting	214,3	161,3	64,9	145,9	153,7
BZK leenfaciliteit (inzet RVB panden)	0	67	1	0	0

³ 14,3 mln. loopt door t/m 2036; De reeks huisvestingspakket wordt generaal gedekt. Er is een restrisico, nadat het budget is uitgeput, in het geval er aanspraak wordt gemaakt op de herplaatsingsgarantie. Afspraak is dat er een evenwichtige verdeling komt tussen Rijksoverheid, Gemeenten en Corporaties. Nadere uitwerking zal tussen BZK en Financiën plaatsvinden.

⁴ De centrale inkooporder (uitgaven en ontvangsten) wordt generaal ingepast. Huidig kasritme wordt gehanteerd, maar wel met de wetenschap dat deze afhankelijk is van het in de markt zetten van de inkooporder. Mocht het kasritme anders uitpakken dan zal hierover het gesprek worden aangegaan.